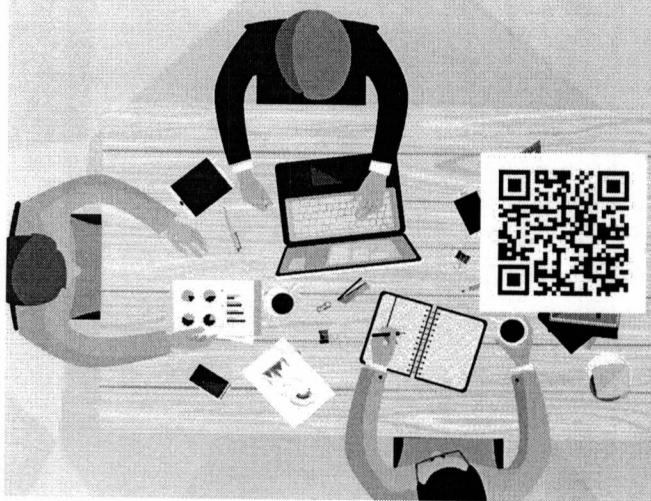

The National Conference on Education for Learning Development 2019

Proceeding

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้” ครั้งที่ 3 ประจำปี 2562

วันศุกร์ที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2562
ณ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

www.conference.ssru.ac.th/edu2019

การศึกษากระบวนการเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมผ่านกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย	1301
นักบุญญณ์ วาสกุล และจักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า	
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สารเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การผลิตสินค้าและบริการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	1311
มลิวลัย เทียบจันทิก	
การพัฒนาสื่อการสอนชุดการทดลองการหาค่าคงที่ของสปริงจากการใช้เซนเซอร์สมาร์ทโฟน	1323
ปวรวรรณ เทียมศรี ภาณุวัตร ชูราศรี และสุทัศน์ จันทวาลา	
การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค Co-op Co-op เรื่อง พลเมืองดีของชาติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	1332
ลักขณสิน พาคลัง ประภัสสร ปรีเอี่ยม และทัศนีย์ นาคุณทรง	
คุณลักษณะการรู้สิ่งแวดล้อมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21	1342
พัชรินทร์ ปัญญาทิพย์	
ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์	1352
จิโรจน์ บุญราช โดมธราดล อนันตสถาน สุภชัย ตริทศ และธีรภัทร กิจจาร์ักษ์	
วิถีไทยและวัฒนธรรมประชาธิปไตย : ศึกษากรณีจังหวัดเพชรบูรณ์	1362
โดมธราดล อนันตสถาน อภิไท สอนทอง สุภาญดา ทองคำ และธีรภัทร กิจจาร์ักษ์	
การพัฒนาการเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	1371
เมอรส์ลิล พันธุ์สะอาด ดรณนภา นาชัยฤทธิ และสุรกานต์ จังหาร	
การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	1383
กำพล มัดจุปะ	
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การสอนคณิตศาสตร์ ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เรื่องสถิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง	1395
ขวัญเรือน พานแก้ว	
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบผสมผสานร่วมกับการเรียนแบบแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาผลงานการถ่ายภาพเชิงสร้างสรรค์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร	1406
ปริญภรณ์ บุญมีรอด และเอกราษฎร์ บางท่าไม้	
ผลกระทบของความรู้เดิมและวัตถุประสงค์การสอนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เรียน ในการสอนอ่านเชิงวิชาการ	1416
ฉัตรปวีณ อำภา	

ศกษาภาพการสงเสริมการทองเทยวเซ่งนเเวศของชุมชนจังหวดเพชรบูรณ์

จรโรจน บุนุราข¹ โดมธราดล อนันตธาน² สุกชัย ตรัทศ³ และธีรภัทร กิจจารักษ์⁴

สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Chirarot10145@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรอง ศกษาภาพการสงเสริมการทองเทยวเซ่งนเเวศของชุมชนจังหวดเพชรบูรณ์โดยมี
วัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศกษาสภาพทั่วไปบริบทชุมชนด้านทองเทยวเซ่งนเเวศของชุมชน
จังหวดเพชรบูรณ์ 2) เพื่อศกษาศกษาภาพการสงเสริมการทองเทยวเซ่งนเเวศของชุมชนจังหวดเพชรบูรณ์และ 3)
เพื่อศกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาการทองเทยวเซ่งนเเวศของชุมชนจังหวดเพชรบูรณ์

วิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป้น 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศกษา
แบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดำเนินการจัดทำดัชนีข้อมูลในแต่ละ
เนื้อหา หรือประเด็นเดียวกันให้อยู่ในหมวดหมู่เดียวกันจัดทำข้อมูลสรุปชั่วคราว และกำจัดข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้อง
กับเนื้อหาของงานวิจัย 2) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชน ความรู้ความ
เข้าใจ และความต้องการในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งทองเทยวเซ่งนเเวศ โดยนำข้อมูลที่มาเขียนอภิปราย
ตามลักษณะของข้อมูล ดำเนินการเรียบเรียง บรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่าผู้แทนชุมชนส่วนใหญ่เป้นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีการศกษาอยู่ในระดับ
ประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป้นอาชีพหลัก มีรายได้ 10,001 บาทขึ้นไป และอาศัยอยู่ในชุมชนมา
ตั้งแต่เกิด ศกษาภาพการสงเสริมการทองเทยวเซ่งนเเวศของชุมชนจังหวดเพชรบูรณ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ใน
ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป้นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าถึง ด้านสิ่งดึงดูด
ใจ ด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่ง
อำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัยตามลำดับ

คำสำคัญ: ศกษาภาพการสงเสริม,การทองเทยวเซ่งนเเวศ,ชุมชน

Abstract

The present study entitled "The Potential for Promoting Ecotourism of the Communities in Phetchabun Province" aimed 1) to explore the general context of the communities in terms of ecotourism in Phetchabun province, 2) to discover the potential for promoting ecotourism of the communities in Phetchabun province, and 3) to find out recommendations and developments of ecotourism of the communities in Phetchabun province.

In addition, the methodology was classified into 2 procedures: 1) the study used frequency, mean, standard deviation to analyze the data from the questionnaire; indexing information in each content or the same issue to be in the same category, making temporary summaries, and eliminating any irrelevant data to the content of the research, and 2) analyzing the data from the interview about the general context of the communities, knowledge and understanding, and need for community development to be an ecotourism destination was described and discussed according to the nature of the data and complied through descriptive discussion.

The research found that the majority of the community representatives were female, most of them were between 41-50 years old, obtained an elementary education, and worked on farm, earned more than 10,001 baht, and lived in the community since birth. Moreover, the potential for promoting ecotourism of the communities in Phetchabun province leveled high in overall. When considering each aspect, it was found all aspects were high on average-Accessibility, Attractiveness, the Ability to Accommodate Tourists, Facilities, and Security, respectively.

Keyword : Potential for Promoting, Ecotourism, Communities

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวในปัจจุบันมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว เนื่องจากประชาชนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นยังทำให้ความต้องการท่องเที่ยวมากขึ้นตามลำดับ ประกอบกับเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น ทำให้ประชาชนมีรายได้และเวลาว่างมากขึ้น และการพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้เร็ว ทำให้เกิดความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ทำให้เพิ่มความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยว ประเทศไทยจึงเป็นประเทศหนึ่งที่พัฒนาและขยายตัวทางด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ และแหล่งท่องเที่ยวมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ

แหล่งท่องเที่ยวซึ่งรวมถึงสถานที่ๆ เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสถานที่ๆ มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมและวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวอาจปรากฏในลักษณะรูปธรรม ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก หรืออาจปรากฏในลักษณะนามธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้แต่สัมผัสได้ด้วยความรู้สึก เช่น ภาษา การละเล่น การแต่งกาย ภูมิปัญญาท้องถิ่น(บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548)

จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับสูงมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ทิวทัศน์ ภูมิประเทศ สิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวแบบนี้กำลังได้รับความสนใจอย่างมากของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่แสวงหา

ประสบการณ์ที่หลากหลายจากการเรียนรู้ นักท่องเที่ยวจึงต้องที่มีความรับผิดชอบ เป็นผู้สนใจใฝ่รู้ สร้างคุณภาพชีวิตให้กับตน สนใจหาความรู้ทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตของชุมชน และมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

การใช้ประโยชน์ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงมีหลักการให้ความรู้และการสื่อความหมาย เป็นการลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับธรรมชาติ และก่อประโยชน์แก่ท้องถิ่น โดยชุมชนจึงเป็นส่วนหลักในการร่วมจัดการ และได้รับผลประโยชน์ คือรายได้จากการท่องเที่ยว กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อรักษาความหลากหลายสภาพแวดล้อมของป่าเขาไว้ได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่องศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ขึ้น เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน เนื่องจากจังหวัดเพชรบูรณ์มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว หากคนในชุมชนได้รับการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งต่อการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไปได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปบริบทชุมชนด้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้ศึกษาได้นำแนวทางในการศึกษาจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางสร้างกรอบแนวคิด และสร้างเครื่องมือในการศึกษา โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ประเด็นการสัมภาษณ์ ใช้แบบสอบถามผู้แทนชุมชนจำนวน 70 คน และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 30 คน และผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามด้วยคำถามเดียวกัน และจัดบันทึกการสัมภาษณ์ เพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไปบริบทชุมชนด้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ที่มุ่งศึกษาโครงสร้างและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อหาแนวทางจัดการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การวิจัยครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลหลัก ในประเด็นการศึกษา คือผู้แทนชุมชน

2.1 การใช้แบบสอบถาม เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ การเข้าถึง สิ่งดึงดูดใจความปลอดภัยสิ่งอำนวยความสะดวกและความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการศึกษาเชิงคุณภาพ

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยได้ใช้การกำหนดหัวข้อ สำหรับการสอบถาม พูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลไว้อย่างกว้าง ๆ และสามารถที่จะสัมภาษณ์เจาะลึก ได้ทันทีเมื่อ ปรากฏ รายละเอียดของข้อมูลที่น่าสนใจ ได้แก่ สภาพทั่วไปของชุมชน ความรู้ความเข้าใจ และความต้องการใน การพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จากกลุ่มชุมชนด้วยตนเอง และผู้วิจัยได้ อบรมผู้ช่วยผู้วิจัย ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนในทุกๆด้าน ผู้วิจัยจึง รวบรวม ข้อมูลทั้ง 2 ประเภท

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลภาคสนาม เป็นการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์ จากกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสารต่างๆ และผลงานทางวิชาการที่ เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือ รายงานการวิจัย และสถิติข้อมูล โดยรวบรวมข้อมูลจากห้องสมุดและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประโยชน์ในการกำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัยครั้งนี้ และอ้างอิงในการเขียนรายงาน การวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ โดยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาทำการตรวจสอบหาความ สมบูรณ์ของแบบสอบถาม ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย มีขั้นตอนในการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแบบสอบถาม โดย ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับค่าเฉลี่ยออกเป็นช่วง ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	มาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	น้อยที่สุด

4.3 ดำเนินการจัดทำดัชนีข้อมูลในแต่ละเนื้อหา หรือประเด็นเดียวกันให้อยู่ในหมวดหมู่ เดียวกัน

4.4 จัดทำข้อมูลสรุปชั่วคราว และกำจัดข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของการวิจัย

4.5 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชน ความรู้ความ เข้าใจ และความต้องการในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยนำข้อมูลที่มาเขียนอภิปราย ตามลักษณะของข้อมูล ดำเนินการเรียบเรียง บรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการนำเสนอผลของการศึกษาเรื่องศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้ศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยข้อแบบคำถามวิจัยเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ประเด็นการสัมภาษณ์ ใช้แบบสอบถามผู้แทน ชุมชนจำนวน 70 คน และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 30 คน เพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไป บริบทชุมชนด้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนซึ่งสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

แสดงข้อมูลคุณลักษณะทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีอายุระหว่าง 41-50 ปี การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษาอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรกรรม ส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001 บาทขึ้นไป และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนมาตั้งแต่เกิด

ส่วนที่ 2 ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

ระดับศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกโดยภาพรวม และรายด้าน ดังนี้

ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
ด้านการเข้าถึง	3.84	0.65	มาก	1
ด้านสิ่งดึงดูดใจ	3.70	0.81	มาก	2
ด้านความปลอดภัย	3.33	0.72	ปานกลาง	5
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.39	0.79	ปานกลาง	4
ด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว	3.66	0.69	มาก	3
รวม	3.58	0.73	มาก	

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมเสวนาในโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน ที่จัดขึ้นภายใต้งานวิจัย โดยผู้เข้าร่วมเสวนา จำนวน 30 คน ได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และผู้วิจัยได้สรุปวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

1. สถานภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจบริบทของชุมชน

1.1 ชุมชนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษาอาชีวศึกษาหลักคือเกษตรกรกรรม รายได้ส่วนใหญ่ 10,001 บาทขึ้นไป และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนมาตั้งแต่เกิด

1.2 สถานภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจสมัยก่อนมีการปรึกษากับผู้นำชุมชนในการจัดแหล่งท่องเที่ยว และส่งเสริมในส่วนที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ขาดงบประมาณในการดำเนินโครงการ

1.3 การจัดฝึกอบรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ชุมชนก็ถือได้ว่าเป็นจุดหนึ่งที่จะช่วยให้ชุมชนรู้และดำรงชีวิตประจำวันให้นักท่องเที่ยวเห็นถึงการดำรงชีวิตประจำวันที่แท้จริง เพราะเชื่อว่านักท่องเที่ยวจะมีความประทับใจมากกว่าที่จะเห็นการจัดฉากเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว

1.4 การที่นักท่องเที่ยวเห็นความเป็นอยู่ของชุมชนจริงๆ นักท่องเที่ยวจะจดจำวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงการบริการต้อนรับด้วยความจริงใจ ถ่ายทอดแสดงจุดเด่นของชุมชนให้นักท่องเที่ยวเห็นและสร้างกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสได้ทำร่วมกับชุมชน จะทำให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

1.5 ประเด็นที่สำคัญที่ชุมชนต้องการคือ การจัดฝึกอบรมมักคุเทศน์อธิบายเกี่ยวกับชุมชนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อให้ นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจและรักปารักษาสิ่งแวดล้อม

1.6 ไม่ควรขายสินค้าเกินราคา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวและช่วยเสริมทางด้านเศรษฐกิจในชุมชน อันเกิดจากบริบทของชุมชนเอง

2. ความต้องการในการพัฒนาแหล่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน

2.1 การศึกษาดูงานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นเพื่อนำมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

2.2 ปลูกป่าทดแทนบำรุงรักษาป่า โดยการปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนรักษาป่า

2.3 สำรวจเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวกับเจ้าหน้าที่ของป่าไม้เพื่อการต่อยอดสถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มเติม

2.4 ส่งเสริมให้ชุมชนได้ใช้วิถีชีวิตของชุมชนว่ามีความเป็นอยู่อย่างไร ประกอบอาชีพอะไร เพื่อให้นักท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนถือเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมเดิม

2.5 ประชุมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าให้กับชุมชน เพื่อสร้างจิตสำนึกต่อยอดให้นักท่องเที่ยวเกิดการรักษา เช่น ไม่ทิ้งขยะพลาสติก ขวดแก้วข้างทาง เป็นต้น

2.6 ใช้ทรัพยากรควบคู่กับการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องบำรุงรักษาทรัพยากรและระบบนิเวศควบคู่กันไป โดยพัฒนาคนในชุมชนให้รู้จักคุณค่าของทรัพยากรในชุมชน

2.7 ส่งเสริมการใช้อินทรีย์มากกว่าเคมี ในเกษตรของชุมชน

2.8 ปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้เห็นพืชผักทางการเกษตรหมุนเวียนตลอดทั้งปี

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน

3.1 ผู้นำชุมชนเข้าร่วมการอบรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยพาคนในชุมชนเข้าร่วมด้วยเพื่อความเข้าใจและมีความรู้ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและจะได้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

3.2 ชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล รู้และเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ก็ควรจัดเจ้าหน้าที่หรือผู้มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมาให้ความรู้ในชุมชนเพิ่มเติม

3.3 เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แหล่งท่องเที่ยวอื่นด้วย เพื่อเปิดกว้างโลกทัศน์ใหม่ๆ

3.4 มีการจัดฝึกอบรมและลงพื้นที่จริงเพื่อสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว

3.5 จัดให้มีมัคคุเทศน์นำทางนักท่องเที่ยว หรืออธิบายแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างวัฒนธรรมอันดีแก่นักท่องเที่ยว

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

1. ชุมชนควรพัฒนาการผลิตผลิตภัณฑ์ในชุมชนเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและเพิ่มรายได้ในชุมชน รวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอเพียงเพื่อความยั่งยืน
2. ชุมชนควรพัฒนาระบบสาธารณูปโภคอย่างทั่วถึงทุกสถานที่ของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า ประปา และการสื่อสารต่างๆ
3. ชุมชนควมนำแหล่งรวมพืชหรือสัตว์ที่มีลักษณะโดดเด่น หายาก ใกล้สูญพันธุ์ หรือมีจำนวนมาก
4. ชุมชนควรอนุรักษ์รักษาความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศให้อยู่ตามกายภาพเป็นอยู่เพื่อความสมบูรณ์ของธรรมชาติ
5. ชุมชนควรมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลให้ทั่วถึงทุกจุดของสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยวเวลาเกิดอุบัติเหตุ
6. ชุมชนควรพัฒนาพื้นที่จอดรถให้เพียงพอสำหรับรองรับจำนวนรถที่เข้ามา โดยเฉพาะช่วงวันหยุดยาวหรือเทศกาล
7. ชุมชนควรพัฒนาการมีัคคเทศก์ประจำท้องถิ่นเพื่ออธิบายประจำจุดต่างๆของสถานที่ท่องเที่ยว
8. ชุมชนควรมีกฎระเบียบข้อจำกัดของจำนวนนักท่องเที่ยว ในสถานที่แต่ละแห่ง รวมถึงเส้นทางการระยะเวลาในการเข้าชมเพื่อลดการแออัดในบางจุดที่นักท่องเที่ยวมาก

สรุปผลและอภิปรายผล

การวิจัย เรื่องศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
แสดงข้อมูลคุณลักษณะทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีอายุระหว่าง 41-50 ปี การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษาอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรกรรม ส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001 บาทขึ้นไป และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนมาตั้งแต่เกิด
2. ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์
ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าถึง ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัย

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมเสวนาในโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน ที่จัดขึ้นภายใต้งานวิจัย โดยผู้เข้าร่วมเสวนา จำนวน 30 คน ได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และผู้วิจัยได้สรุปวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

1. สถานภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจบริบทของชุมชน

ชุมชนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษาอาชีวศึกษาภาคเกษตรกรรม รายได้ส่วนใหญ่ 10,001 บาทขึ้นไป และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนมาตั้งแต่เกิด สถานภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจสมัยก่อนมีการปรึกษากับผู้นำชุมชนในการจัดแหล่งท่องเที่ยวและส่งเสริมในส่วนที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ขาดงบประมาณในการดำเนินโครงการ การจัดฝึกอบรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ชุมชนก็ถือได้ว่าเป็นจุดหนึ่งที่ช่วยให้ชุมชนรู้และดำรงชีวิตประจำวันให้นักท่องเที่ยวเห็นถึงการดำรงชีวิตประจำวันที่แท้จริง เพราะเชื่อว่านักท่องเที่ยวน่าจะมีความประทับใจมากกว่าที่จะเห็นการจัดฉากเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว การที่นักท่องเที่ยวเห็นความเป็นอยู่ของชุมชนจริงๆ นักท่องเที่ยวจะจดจำวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงการบริการต้อนรับด้วยความจริงใจ ถ่ายทอดแสดงจุดเด่นของชุมชนให้นักท่องเที่ยวเห็นและสร้างกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสได้ทำร่วมกับชุมชน จะทำให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ประเด็นที่สำคัญที่ชุมชนต้องการคือ การจัดฝึกอบรมมัคคุเทศน์อธิบายเกี่ยวกับชุมชนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจและรักปารักษาสิ่งแวดล้อม ไม่ควรขายสินค้าเกินราคา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวและช่วยเสริมทางด้านเศรษฐกิจในชุมชน อันเกิดจากบริบทของชุมชนเอง

2. ความต้องการในการพัฒนาแหล่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน

การศึกษาดูงานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นเพื่อนำมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ปลูกป่าทดแทนบำรุงรักษาป่า โดยการปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนรักษาป่า สำรวจเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวกับเจ้าหน้าที่ของป่าไม้เพื่อการต่อยอดสถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มเติม ส่งเสริมให้ชุมชนได้ใช้วิถีชีวิตของชุมชนว่ามีความเป็นอยู่อย่างไร ประกอบอาชีพอะไร เพื่อให้นักท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนถือเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมเดิม ประชุมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าให้กับชุมชน เพื่อสร้างจิตสำนึกต่อยอดให้นักท่องเที่ยวเกิดการรักป่า เช่น ไม่ทิ้งขยะพลาสติก ขวดแก้วข้างทางเป็นต้น ใช้ทรัพยากรควบคู่กับการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องบำรุงรักษาทรัพยากรและระบบนิเวศควบคู่กันไป โดยพัฒนาคนในชุมชนให้รู้จักคุณค่าของทรัพยากรในชุมชน ส่งเสริมการใช้อินทรีย์มากกว่าเคมี ในเกษตรของชุมชน ปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เห็นพืชผักทางการเกษตรหมุนเวียนตลอดทั้งปี

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน

ผู้นำชุมชนเข้าร่วมการอบรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยพาคนในชุมชนเข้าร่วมด้วยเพื่อความเข้าใจและมีความรู้ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและจะได้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล รู้และเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ก็ควรจัดเจ้าหน้าที่หรือผู้มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมาให้ความรู้ในชุมชนเพิ่มเติม เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แหล่งท่องเที่ยวอื่นด้วย เพื่อเปิดกว้างโลกทัศน์ใหม่ๆ มีการจัดฝึกอบรมและลงพื้นที่จริงเพื่อสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว จัดให้มีมัคคุเทศน์นำทางนักท่องเที่ยว หรืออธิบายแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างวัฒนธรรมอันดีแก่นักท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ วัตถุประสงค์เพื่อให้ศึกษาสภาพทั่วไปบริบทชุมชนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนและข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวิทย์ สุวรรณภักดี (2547) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง พบว่านักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับนิรันดร์ กุลทนานันท์, ถวิล แสนตรง และสุนทร เทศสวัสดิ์วงศ์ (2550) ทำการศึกษาเรื่องโครงการพัฒนามวนอุทยาน อุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในเขตอีสานใต้ ผลการศึกษาพบว่า อุทยานแห่งชาติในเขตอีสานใต้ 9 แห่ง มวนอุทยานแห่งชาติ 2 แห่ง และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 4 แห่ง กระจายอยู่ในพื้นที่ 6 จังหวัด ในด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว พบว่าในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมีศักยภาพมาก ทั้งด้านกิจกรรมท่องเที่ยว การคมนาคมเข้าแหล่งท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย

เพื่อการส่งเสริมศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ควรพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้าน เช่น ความสะดวกปลอดภัยในการเดินทางรวมถึงพัฒนาเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวโดยการติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ป้ายสัญญาณไฟ และป้ายสัญลักษณ์เตือนทั่วไปอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ วิรัชยา บุญไตร(2554) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหาดบึงเกลือ พบว่า แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหาดบึงเกลือควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย เช่น พัฒนาโครงการก่อสร้างถนนลาดยางเพื่อเชื่อมต่อเส้นทางทุกเส้นทางพร้อมมีสัญลักษณ์และป้ายบอกทางที่ชัดเจนและสอดคล้องกับชลธิศ เสาแก้ว (2558) ศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ด้านการคมนาคมขนส่ง ควรมีการสำรวจความต้องการของประชาชนในชุมชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และพัฒนาชุมชนให้มีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เช่น ของที่ระลึกที่สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ซึ่งแสดงความโดดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ผ่านลวดลายผ้า ภาพเขียนบนเสื้อและกระเป๋าผ้า สอดคล้องกับบงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา และคณะ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาสินค้าหัตถกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวบ้านถาวโดยชุมชน พบว่า ควรพัฒนาสินค้าหัตถกรรม เช่น สินค้าไม้แกะสลักและสินค้าของที่ระลึกที่สร้างรายได้หลักให้แก่ชุมชนซึ่งมีความโดดเด่นด้วยการนำภูมิปัญญาพื้นบ้านอย่างการจัดจรรย์สานนำมาผสมผสานกับแนวความคิดสร้างสรรค์เกิดเป็นผลงานแบบใหม่และได้รับการตอบรับดีจากนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวมีบริการร้านอาหารที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและสะอาดถูกสุขอนามัยสอดคล้อง กับเบญจมาภรณ์ ชำนาญฉา (2561) ได้นำเสนอในบทความวิชาการ เรื่อง การท่องเที่ยวเชิงอาหาร: ศักยภาพและความได้เปรียบของประเทศไทย พบว่า มิติอาหารในแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวและเกิดการบริโภคอาหาร ซึ่งมีปัจจัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นส่วนผสมของอาหาร เครื่องปรุงเครื่องเทศ รวมถึงด้านสภาพแวดล้อมการบริโภคในแหล่งท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางและบริโภคอาหารในพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

ชุมชนควรพัฒนาการผลิตผลิตภัณฑ์ในชุมชนเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและเพิ่มรายได้ในชุมชน รวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอเพียงเพื่อความยั่งยืน ชุมชนควรพัฒนาระบบสาธารณูปโภคอย่างทั่วถึงทุกสถานที่ของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า ประปา และการสื่อสารต่างๆ ชุมชนควมนำความหลากหลายของพืชหรือสัตว์ที่มีลักษณะโดดเด่น หายาก ใกล้สูญพันธุ์ หรือมีจำนวนมาก ชุมชนควรอนุรักษ์รักษาความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศให้อยู่ตามสภาพเป็นอยู่เพื่อความสมบูรณ์ของธรรมชาติ ชุมชนควรมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลให้ทั่วถึงทุกจุดของสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยวเวลาเกิดอุบัติเหตุ ชุมชนควรพัฒนาพื้นที่จอดรถให้เพียงพอสำหรับรองรับจำนวนรถที่เข้ามา โดยเฉพาะช่วงวันหยุดยาวหรือเทศกาล ชุมชนควรพัฒนาการมีมัคคุเทศก์ประจำท้องถิ่นเพื่ออธิบายประจำจุดต่างๆ ของสถานที่ท่องเที่ยว ชุมชนควรมีกฎระเบียบข้อจำกัดของจำนวนนักท่องเที่ยว ในสถานที่แต่ละแห่ง รวมถึงเส้นทาง ระยะเวลาในการเข้าชมเพื่อลดการแออัดในบางจุดที่นักท่องเที่ยวมาก

เอกสารอ้างอิง

- ชลธิศ เสาก้าวและคณะ.(2558). แนวทางพัฒนาการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลในจังหวัดกำแพงเพชร. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2.วันที่ 22 ธันวาคม 2558 ณ หอประชุมที่ปิงกรังศรีมโหสถ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. หน้า 279 – 290.
- บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยาและคณะ. (2561). การพัฒนาสินค้าหัตถกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวบ้านถวายโดยชุมชน. วารสารธรรมศาสตร์. ปีที่ 37 ฉบับที่ 1. หน้า 125– 148.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา.(2548).การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน.กรุงเทพฯ: บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด
- เบญจมาภรณ์ ชำนาญนา. (2561). การท่องเที่ยวเชิงอาหาร: ศักยภาพและความสำเร็จของประเทศไทยวารสารสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.ปีที่ 24 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2561. หน้า 103 – 116.
- วรวัทย์ สุวรรณภักดี. (2547). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิรัชยา บุญไตร และคุณ โทจันทร์. (2554). การพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหาดบึงเกลือ.วารสารการบริหารงานท้องถิ่น. ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม – กันยายน)
- นิรันดร์ กุลทอนันท์, ถวิล แสนตรง และสุนทร เทศสวัสดิ์วงศ์ (2550). โครงการพัฒนานอุทยานอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในเขตอีสานใต้. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.